

Justament fa un any que presentàveu *Amor idiota*, i ara arribeu amb un nou treball: sabeu que us comparen amb Woody Alien...

—Sí, i a Amèrica també m'ho han dit. Bé. No som tanta gent al món, que fem una pel·lícula l'any; a Europa n'hi ha tres o quatre com jo. Ara, que també les escriguin, potser no som tants. I també és que tractem temes molt semblants, parlem de l'amor i de la mort i de l'amistat.

—**Ho feu a posta, de preparar-ne una cada any?**

—No. Jo en faria més, si pogués. Però clar, és que tenir la idea, fer el guió, aixecar la història financerament, preparar-la, buscar els actors, els tècnics, localitzar, rodar, muntar... Tot això vol temps. I, després, són quatre mesos a l'any de promocionar-la pel món. *Amor idiota*, per exemple, s'ha estrenat a Austràlia, Xile, Argentina, Veneçuela, els EUA, Dinamarca, Itàlia, Hongria, Polònia, Israel... La gent em diu "oh, quina sort! Avui vas a Eslovènia, la setmana vinent, a Suècia, i l'altra a Nova York". Bé, és la meva feina, s'ha de fer. I escolta, contentíssim que tingui aquesta dimensió: sóc un afortunat.

—**Us ho deuen haver treballat.**

—Ningú no m'ha regalat res. En la vida, a vegades te'n surts i a vegades, no, però està molt clar que si no t'ho proposes, serà impossible. I jo m'ho he proposat. I he penecat molt. Però també he tingut una mica de sort.

—**Dirigiu, feu el guió, produïu...**

—És que ben aviat vaig optar per aquèlla cosa tan catalana del "si vois estar ben servit, fes-te tu mateix el llit", que és la base de la meua independència: la meua llibertat és que ho controlo tot, i ho controlo perquè tinc la productora. Les pel·lícules que he fet són el producte de la meua voluntat, i segurament no haurien existit amb un productor convencional al costat. En *El perquè de tot plegat*, per exemple, no hi va creure ningú. Ara tot són flors i violes, però el primer que va dir que era impossible fer-ne una pel·lícula va ser el Quim Monzó [riu].

—**Nedeu contra corrent?**

—Sí, però m'encanta. Com més vaig a la meua, més feliç em sento. I normalment és quan em surten millor les coses. En realitat, sóc un privilegiat: de petit volia fer una pel·lícula quan fos

“Ningú no m’ha regalat res

Ventura Pons (Barcelona, 1945) viu immers en plena gira de promoció del seu nou film, 'Animals ferits', històries, com explica ell mateix, "de soledats compartides del nostre temps, de gent incapaç de relacionar-se positivament", històries de desamor que neixen dels relats de Jordi Punt i que Pons ha trenat al seu aire per al cinema.

gran: ara començo la que farà divuit. Què més vull? Sóc un *rara avis*, sí, perquè faig cinema i adaptacions literàries i, a més, treballo en català, quan tothom hi ha renunciat i a mi precisament és el que m'ha anat millor. Perquè és la meua veritat, és el meu ADN, on hi ha tot el meu món.

—**Després de veure com tracteu mor a *Animals ferits*, queda la pregunta: no hi ha sortida?**

—Bé... És que vivim en una societat que ens educa per a tot menys per al dividiu: la canalla sap com despenja cançons de la xarxa i com fer anar ordinadors i els ensenyen matemàtics.

o el que sigui, però no a relacionar-se, que és la base de tot. I que maldestres som, els humans! I com anem ensopant amb la mateixa pedra! Per això explico aquesta història, per dir que no importa d'on som ni el color de la pell ni l'edat ni la classe social: els humans, tots, tenim les mateixes mancances, les mateixes necessitats.

—Dieu que *Animals ferits* és “una tragicomèdia multilingüe”.

—Sí, en quatre llengües: català, castellà, anglès i quítxua. És que hi ha dues-centes cinquanta llengües parlades a Catalunya, en aquests moments! I ara estan tots amb el rotllo del bilin-

güisme! Ara deien que “ningú no es discriminarà per raó de llengua”, oi? I com ho faran, per garantir el dret dels quítxuaparlants? O dels berbers? Bé, hi ha un petit discurs sobre això. A les meves pel·lícules no hi ha res que no sigui premeditat. Cada moment és ple de coses.

—**Barcelona és el vostre escenari cinematogràfic per excel·lència. En aquest cas hi heu afegit també —premeditadament— Cadaqués.**

—Sí... Fa molts anys que hi vaig i fa molts anys que en tenia ganes. A més, vaig triar aquella caleta, Jonquet, perquè el lloc on col·loco la barca on folla la parella és on jo veia el Dalí i la Gala, que sempre anaven a aquell racó. És un petit homenatge.

—**Vau triar tres relats del llibre *Animals tristos*, de Puntí. No us requen, les altres històries?**

—És que s'ha de fer una pel·lícula i ha de tenir un temps i un sentit. En vaig triar tres perquè vaig veure que els podia unificar. “Icones russes” i “Bombolles” eren com una continuació l'un de l'altre. Però el segon relat, “Gos que es llepa les ferides”, ni passa a Cadaqués, ni es coneixen amb els altres personatges, ni res... I el final també l'he fet venir bé perquè ho unifiqués tot. Bé... he fet una pel·lícula. I és una adaptació que, curiosament, el Puntí troba molt fidel al seu llibre. De fet, tinc molt bona relació amb els autors amb els quals he treballat.

—**Que sol ser difícil.**

—Sí. [Fa una pausa.] Estic encantat de tenir-la, eh? Ara bé: no em sembla important. Perquè el bon rotllo, el tinc amb mi mateix. Ells han fet un llibre i jo ara faig una pel·lícula: és diferent. Però hi tinc bon rotllo. Amb tots, eh? Des del Quim Monzó, al Belbel, el Baulenas, el Benet i Jornet, el Puntí..., i el David Leavitt. Sent gent tan diversa, sovint m'han dit coses molt semblants. Per exemple, el Quim Monzó i el David Leavitt: “No m'hauria imaginat mai que en un text meu s'hi pogués trobar tant de cinema.”

—**És que ja llegiu cinematogràficament?**

—No. Jo llegeixo pel plaer de llegir, sóc un rata de llibreria. M'agrada molt, com m'agrada anar al teatre, també. El que passa és que et trobes amb coses que dius: “Ostres!” Aquest llibre del

Puntí, per exemple, el vaig llegir, el vaig desar i ja està. Però de sobte, un dia, potser al cap de mig any, em vaig despertar: ui, ara que hi penso, aquelles històries... I hi tornes, i el llibre et diu “roda'm, roda'm, roda'm!” [riu].

—**Feu alguna mena de passi amb l'escriptor, després?**

—Es clar. Per exemple, quan vaig acabar *El perquè...* i vaig cridar el Quim i la Dolorettes, la seva dona, la vam veure a les 7 h de la tarda i a les 5 h de la matinada ens tenies encara en un bar, de feliços i contents que estàvem. Perquè fa molta il·lusió que el treball tingui sentit. Sobretot en una feina tan complexa i en un país que creu tan poc en ell mateix.

—**Daniel, personatge del vostre darrer film, comenta una cosa semblant...**

—Sí, li ho faig dir. És que n'estic fins als nassos, de la manca d'autoestima dels catalans. Que reaccionin, home! Em sembla que el meu cinema és el d'una persona que creu en el que fa, que creu en la seva societat i en el seu país; i, si hi creus, si hi treballes, i serveixes per a la feina, te'n surts. No pot ser que ens estiguem queixant tota la vida! Ni que adoptem la cultura de la còpia, que busquem la còpia d'una altra cultura. Hem de defensar el que ens és propi perquè, a més, precisament la diversitat és la tria europea. Cal trobar la teva veritat, i trobar-la en tu mateix. Aleshores, si et volen veure a tu, t'hauran de venir a buscar. Però si et dediques a fer la còpia d'una altra història..., ja tenen l'original, home! Aquest és un dels problemes de la cultura catalana, últimament.

—**Si parlem del cinema català, hi ha qui diu que no funciona, hi ha qui diu que no existeix. Per què creieu que ens trobem en aquesta situació?**

—Mira, no em facis parlar, perquè... No em facis parlar.

—**D'acord... Canviem, doncs. És veritat que la primera vegada que vàreu sortir a escena, com a actor, us hi va empènyer Salvador Espriu?**

—[Somriu] Sí. Va ser a la *Ronda de mort a Sinera*, de l'any 1965, empès per l'Espriu i la Capmany. Que ella surt a *El vicari d'Olot*, saps? El que més li agradava en el món era fer d'actriu. [I riu.] Jo guardo a casa un guió inèdit de la Maria Aurèlia per a cinema. I tota

“N'estic fins als nassos, de la manca d'autoestima dels catalans! Que reaccionin, home!”

la correspondència de la mili, quan m'escrivia amb l'Espriu.

—Ostres!

—És que jo vinc d'Arenys, també. I, de fet, he tingut la satisfacció de treballar a diferents nivells amb tota una generació que m'ha aportat molt: el Pedrolo, que va traduir la primera obra que es va fer a l'estat espanyol de Christopher Hampton, i vam fer *Quan va ser el darrer cop que vas veure la mare?*; el Joan Oliver...

—La llista d'actors i actrius amb els quals heu col·laborat també té un pes específic.

—Perquè jo no proposo la repetició: si em repeteixo, m'avorreixo, i si m'avorreixo, com puc entretenir els altres? Per això sempre furgo. I per això m'agrada el plaer de la diferència. Quan truco al Coronado per fer *Anita no perd el tren*, no li proposo un *pijo* o un periodista: li faig fer un obrer de la construcció. A qui se li acut, això! Doncs a partir d'allà la seva carrera fa un tomb. M'agrada el risc. I als actors que ho són de veritat, també. I saben que amb mi sempre tindran aquest plaer per la cosa nova. No m'agrada que la gent se m'arrepapi perquè jo no sóc un *tio* arrepatat.

—Ni en les formes, tampoc.

—Si ara he fet aquesta història amb el Puntí és perquè em servia per explicar

un tema molt meu, però també perquè ho podia fer d'una manera que m'agrada, que té a veure amb el minimalisme, amb el plaer pel fragment. Trenco l'esquema de plantejament-nus-desenllaç però m'invento allò dels temps musicals per explicar a l'espectador el canvi de to, per donar normes: *Allegro assai*, *Moderato tempo giusto*, *Andante affettuoso* i, per acabar, posem els personatges tots junts: *Finale rondo*.

—La veu en *off* hi té una presència destacada: voluntat literària?

—Sí, sí. Sempre he tingut una vena literària. Potser en aquesta pel·lícula hauria pogut posar-n'hi menys, de veu en *off*, però és que m'hi agrada. També n'hi ha a *Amor idiota*, a *Anita no perd el tren*... I és que, mira, després de fer aquesta pel·lícula he tornat a veure unes quantes obres del gran cinema clàssic americà, i utilitzava la veu en *off* d'una manera brutal: penso en *Carta a tres esposas*, del Mankiewicz, *Cautivos del mal*, del Minnelli...

—I els vostres films, els reveieu?

—No gaire: no m'agrada sacralitzar-los: ara ja estic en un altre viatge. Ara segurament en faré un d'època, dels anys setanta. No en puc dir res, encara, però us sorprendré.

Una persona gairebé invisible, poeta quasi sense rostre: Miquel Bauçà. Mort ara fa un any a Elna, a Barcelona, tot sol, com sempre sol estar. Un home que tenia un univers interior diferent al de la resta dels mortals. Que fugia d'una obsessió d'allò que interessa a la resta de mortals. I en tal mesura que gairebé no hi ha fotografies seves. La biografia és misteriosa té pinzellades conegudes de detalls sobre la seva peculiar forma de vida aïllada: visqué en una casa a Mallorca, i ja amb residència a Barcelona, no mantenien un fràgil i únic contacte amb el món a través d'un apartat de correus. Aspectes, doncs, que ja donen una idea de la personalitat tan peculiar de Miquel Bauçà. Un home que no solament evitava l'interès públic, sinó que va passar desapercebut per tothom. Però potser ho aconseguí, però no la seva obra, que aixeca l'admiració d'entusiastes i afeccionats a la poesia.

I ara, amb el reportatge de TVC, ja podrà conèixer millor. Televisió de Catalunya i la productora Diagonal TV, en col·laboració amb l'Institut Català d'Indústries Culturals (ICIC) i l'Institut Ramon Llull (IRL), s'afrentat el repte de contar com era el poeta en un documental, *Miquel Bauçà: poeta invisible*, del qual és responsable el director de cinema mallorquí Agustí Villaronga, amb guió compartit amb Miquel Obiols i Jordi Coca, i amb l'actor Pep Tosar en el paper del poeta. El programa es transmetrà el passat divendres dia 10 a la nit pel 33, però als que no l'hagin pogut veure, es projectarà de nou el proper 9 de març al Museu d'Història de Catalunya, en el marc de les jornades que hi organitzarà l'Institut d'Estudis Baleàrics i en les quals es presentarà l'exposició "Indústries culturals, la literatura catalana a les Illes Balears. El segle XX". Amb prioritat a la projecció se celebrerà una taula rodona sobre la persona i l'obra de Miquel Bauçà, a la qual participaran Manel Guerrero, Carles Hac Mor i Biel Mesquida.

Bauçà a través de testimonis. El passat 1 de febrer es presentà a Barcelona el documental, amb la presència de Francesc Escribano, director

Núria Cadenas